

LETO—YEAR XVII.

Chicago, Ill., torek, 30. septembra (Sept. 30), 1924.

Subscription \$5.00
Yearly

STEVE.—NUMBER 230.

LA FOLLETTU PRIZNALI STO IZB. GLASOV.

Kari in ohromeni republikanski
glasniki izkazujejo zmagati ljudstvo
in tem, da napovedujejo zmajanje
in, če ne bo izvoljen Coolidge.

NI COOLIDGE, NI DAVIS NE MORE ZMAGATI NA TOŠNJIH VOLITVAH.

Chicago, Ill. — Coolidge ali pa
zastanek — takšen izid letošnjih
predsedniških volitev napoveduje
politični opazovalci, ki mislijo,
da vedo nekaj. Nihče ne misli,
odkora ne misli, da se utegne
spetiti, kakor se je pripetilo ta-
le, ko je bil Abraham Lincoln
izvoljen za predsednika Združe-
nih držav. Če je človek nepri-
stranski, mora kar naravnost pri-
stati, da utegnejo stari gosjaki
delovati velikanstvo razočaranje,
če izrazi ameriško ljudstvo svoje
menje dne 4. novembra.

Republikanci upajo zmagati z
vzhodom in srednjim zapadom.
Čenem pa pričakujejo, da bodo
dobili nekaj izbornih glasov na
starem republikanskem ozemlju
spadno mississippike doline.
Tanjaj bo odločen volilni izid z
Coolidge in La Follette, menijo republikanski lju-
di.

Če se izkaže, da precejnajejo
La Folletteovo moč, in če zmaga
Coolidge po večjem delu prekmis-
sippiskega ozemlja, potem bo
predsednik izvoljen na volišču z
veliko večino izbornih glasov,
kakor izgleda položaj sedaj. Če
pa zmaga La Follette na daljnem
zapadu, potem bo čisto gotovo za-
sena izvolitev prihodnjega pred-
sednika Združenih držav v kon-
gres, kjer je pričakovati neskon-
ga zastanka. Tako računajo in
izražajo konservativni republikan-
ski voditelji.

„Sedaj gre za vprašanje: Ali
Coolidge, ali pa zmajanje?“ Ta-
ko begajo stari gardisti ameriško
ljudstvo, ker ga hočejo s tem pri-
dobiti zase.

O tem, da bo temu tako, so u-
verjeni seveda tudi demokratski
gardisti. Nad svojim Janezom so
se popolnoma obupali, da bi bil
izvoljen na volišču. Na zapad-
ni del ne mislijo, in vse njih-
ne misli se sedaj sučejo okoli
držav New York, New Jersey, O-
hio, Indiana in Illinois. Ali nika-
kor pa ne morejo priti do zaključ-
ka, da bi zmagal Davis, če ne zma-
ga v vseh pravkar omenjenih drž-
vah. Ni bi demokratov bolj ne
presenetilo in iznenadilo kakor
to, če bi Davis zmagal na dan 4.
novembra.

Najugodnejši izid bo zanje, če
pride v kongresu do zastanka.
Uverjeni so, da bo dobil La Fol-
lette najmanj 100 glasov na zapa-
du. In ker vsled tega ne more
zmagati Davis, tudi Coolidge ne
more ujeti na zmago.

Če bo izvolitev prihodnjega
predsednika zasenena v kongres,
potem se bo ponudila prilika za
medstrastvo med republikanci in
demokrati Davisu in Dawesu v
prid Davis bi naj bil predsednik,
a Dawes pa podpredsednik. Če pa
to ne bo mogoče, potem pa bo
Charles Bryan s pomočjo La Fol-
letteovih glasov v senatu izbran
za podpredsednika, ki utegne po-
stati avtomatično predsednik
Združenih držav, če si poslanska
zbornica ne izbere predsednika
do dne 4. marca 1925.

Republikanski opazovalci pra-
vijo, da so La Folletteovi kani-
panski generali ravno takega
menja v tem oziru. Po njihnih
mislih niso bili le-ti nikoli v upa-
nju, da dobi volilni senatovski
večino izbornih glasov — ve-
čino ki mora znašati najmanj 266
glasov. Ali čisto prepričani pa so,
da bo La Follette zmagal v Wis-
consinu, Minnesoti, obeh Dakotah,
Iowi, Montani, Nebraski, Colora-
di, Idahu, Washingtonu in Cali-
foriji. Te države bi mu dale v
skupini 90 izbornih glasov, kar
bi zadostovalo, da bi ne dobil Coolidge
potrebne večine, in da bi bi-
la izvolitev prihodnjega pred-
sednika Združenih držav zasenena v
kongresu. Republikanci računajo

Pregled dnevnih do- godkov.

Domače.

Konvencija S. S. P. Z. je za-
ključila, da so društvo št. 1 „Vik-
tor Skubica, Viljem Rus in John
Pokelšek, glavni krivci, ki so pre-
prečili združenje.

Amerika.

Stara garda priznava, da bo La
Follette imel najmanj sto elektro-
nalnih glasov.

Socialistični volilni shod v
Chicago.

Sodniki v Kaliforniji so krši-
telji postave.

Gompers zagovarja La Follette-
vo stališče napram vrhovnemu
sodišču.

Inocenstvo.

Japonska vztraja v Ženevi, da
se ji dovoli vojna radi naselniške-
ga vprašanja.

Japonski ministri v konfliktu
radi Kitajske. Kiangsuške čete so
se umaknile šest milj.

Albanija obtožuje Jugoslavijo,
da je invadirala njen teritorij.

Sovjetska vlada zahteva, da
liga drži roke proč od Georgije.

MacDonald napoveduje nove
volitve, če ne bo pakt s sovjeti
odoben.

Socialistični shod
za progresivno listo.

Na shodu, ki se ga je udeležilo
več kakor dva tisoči delavcev, je
govoril med drugimi tudi kon-
gresnik Berger.

POSUŠALSTVO JE NAVDUŠE- NO ODOBRAVALO IZVAJANJA VSEH GOVORNIKOV.

Chicago, Ill. — V nedeljo so na
shodu, ki se je vršil v velikem
avditoriju na Ashland ave., Chi-
cago, Ill., govorili socialistični
kongresnik Viktor Berger iz Mil-
waukeeja, Wis., socialist Morris
Hillquit iz New Yorka in socia-
listični kandidat za ohajskega go-
vernerja Joseph W. Shartsa za La
Folletteovo progresivno volilno li-
sto.

Vstopnina je znašala po 25 cen-
tov za osebo. Vdeležilo se je sho-
da več kakor 2.000 delavcev. Po-
slušalci so navdušeno odobraval-
i stvarna in jedrnat izvajanja
vseh govornikov. Kongresnik Ber-
ger je pošteno okrvl Coolidgea,
Davesa in Davisa, ali ni pa ome-
nil Bryana. Hillquit je dejal, da
je to nekaj več kakor volilna
kampanja, da je to vstaja delav-
skega sloja proti vladajočemu raz-
redu.

„Tovariši, vi imate pravico
vprašati Viktorja Bergerja, zakaj
se je kot eden ustanoviteljev soci-
jalistične stranke zavzel za La
Follettea. In na to vprašanje vam
odgovorjam z veseljem.

„Začeli smo bili izdajati socia-
listični list za borbo proti La
Folletteu. Proti njemu sem se jaz
boril celih petindvajset let, in se-
daj prihajam semkaj ter vas na-
govorjam, da glasujete zanj.

„Socialistična stranka ni rast-
la, kakor bi morala. Temu pa so
krive razmere.

„In te razmere so take, ker i-
mamole malo v Ameriki rojenih
delavcev, ki morajo ostati celo
svoje življenje delavci. Vedno je
prilika zanje, da gredo naprej na
ramah priseljenca.

„Tu je zelo mnogo različnih
narodnosti, in v tej deželi obstoja
narodna mržnja in ljubosumnost.
Mi imamo upanje, da bomo nekoč
tudi imeli denar.

„Vse to preprečuje razredno za-
vednost. In vse je izven naše kon-
trole.

„La Follette ni junak. Pač pa
je zelo prekan politikar. On je
bolje zapisan kakor vsak drug po-
litikar. Ne samo to, da je glasoval
proti vojni napovedi. Bil je ved-
no dobičkarjem za petami. Boril
se je proti korupciji z večjo vne-
mo in vztrajnostjo kakor kdokoli
li drugi v Washingtonu. Bil je
odločno proti bedasti in podli vo-
hanski postavi.

„La Follette je naredil mnogo
napak, ali sedaj je za javno last
javnih koristnosti. Pripravljen se
je učiti celo sedaj, ko je v sedem-
desetih. Senator Walsh je hotel

JAPONSKA JE OD- KRILA ŽELJO ZA KRVAV KONFLIKT.

Na zboru lige narodov v Ženevi
je japonski delegat predložil
nov amandament, zahtevajoč, da
se imigracijske vprašanje opre-
viči kot vzrok za obrambno
vojno.

PRVI PREDLOG JAPONSKE DELEGACIJE JE PRO- PADEL.

Pariz, 29. sept. — Francoski
kabinet je danes odobril arbitra-
ni protokol lige narodov in po-
oblastil francoske delegat v Že-
nevi, da ga podpišejo vkljub
temu, da Japonska zahteva am-
diranje protokola.

Ženeva, Švica, 29. sept. — Ja-
ponska je prišla na dan s intriga-
mi, ki lahko pokopajo ligo nar-
dov ali pa narode iz nje le evrop-
ske organizacije. Japonska dele-
gacija na zboru lige narodov od-
prto zahteva, da ji liga da pre-
vico, iti v vojno z Združenimi
državami ali z Avstralijo za reši-
tev naselniškega problema.

Prvi predlog Japoncev, ki se je
glasal, da mora biti protokol mi-
rovnega sodišča, razoroženja in
garancij za mir popravljen toli-
ko, da se spori med državami, ki
izvirajo iz naseljevanja iz ene de-
žele v drugo, lahko rešujejo pred
mednarodnim sodiščem, je propa-
del v soboto. Zmagala je vztraj-
nost Anglije, katera je odločno
nastopila proti Japonci. Toda
Japonci ne mirujejo. Baron Adachi,
eden japonskih delegatov, je dan-
es predložil še bolj drastičen
amandament. Adachi zahteva, da
liga narodov ne sme obtožiti Ja-
panske napadalstva in ne sme na-
stopiti proti njej, ako se Japona-
ska v bližnji bodočnosti zaplete
v vojno radi imigracijskega pro-
blema.

Delegatje so bili presenečeni,
ko so slišali te besede. Odkar
ekstirira liga narodov, ni še no-
bena velesila šla tako daleč, da bi
bila naravnost povedala, da misli
napovedati vojno drugi državi,
pri tem pa zahteva, da ne sme biti
obtožena agresivnosti. Adachi je
razlagal na zelo svedan način, ka-
kor da gre za življenje in smrt
japonskega naroda, da oborožen
konflikt, v katerega se najbrž za-
plete Japonska, bo „obrambna
vojna“. Razume se, da japonski
diplomate v Ženevi ne sanjajo o
vojni z nobeno drugo državo kot
z Ameriko ali Avstralijo. Ti drž-
vi — in Kanada tudi — sta zabra-
nili Japoncem naseljevanje na
svojih tleh.

Baron Adachi je dejal v svojem
govoru, da ima stroga navodila iz
Tokija, da mora japonska dele-
gacija zastaviti vse sile za sprejetje
amandamenta, ki določa, da se
vprašanje naseljevanja tudi u-
ključi med mednarodne zadeve, o
katerih odloča liga narodov.

Adachi je naravnost pretel. Dal je
razumeti, da je liga narodov brez
pomena za Japonce, če nima ob-
možja nad imigracijsko zadevo in
da Japonska najbrž izstopi iz
lige, ako bo zavrnjena njena za-
hteva. Adachi je zahteval, da se iz-
premene točke, ki tolmačijo, kdaj
je država kriva napada na drugo
državo. V smislu njegovih tolma-
čenj se ne bi smela država sma-
trati za agresivno, ako stopi v
vojno radi naselniškega problema.
Na predlog francoskega dele-
gata Louisa Loucherja je bil ja-
ponski amandament predložen
petemu pododseku prve komisije
v razpravo. Seje tega pododseka
so tajne in tako ne bo javnost iz-
vedela, kako se bodo pripravili
glede te zadeve.

Vse kaže, da je kompromis ne-
mogoč. Če bo amandament zavrnjen,
tedaj zapuste Japonci zborova-
nje; ako pa bo sprejet, tedaj se
lahko zgodi, da Anglija z vsami
dominijami obrne hrbet ligi narodov.

VREME

Chicago in okolice: V sredo
jasno in mrzlo. Severni vetrovi.
Solnce izide ob 5:45, zalde ob
5:36 (centralni čas).

Balkan razburjen vsled novega konflikta.

Rim poroča, da so jugoslovanske
čete vdrle v Albanijo in ope-
nale dve vasi. Albanci mobilizir-
ajo.

Rim, 29. sept. — Depeshe iz
Albanije naznanjajo, da so černo-
gorški „neregularci“ in jugoslo-
vanski regularci invadirali alban-
ski distrikt Kelmeti z očitnim
namenom, da okupirajo vnovski
greben, katerega je poveljna raz-
mejna komisija dala Albaniji.

Albanski poslanik v Rimu je
predložil italijanskemu znanje-
mu uradu plemen protest, zahte-
vajoč, da Italija svetuje vladi v
Belgradu, naj bo previdna. Po-
slnik dostavlja, da incident
lahko ima težke posledice za cel
Balkan.

Prejnjša vest se glasi, da je 400
Jugoslovancev prekorčilo mejo in
vpadlo v albanski distrikt Ver-
mora. Vasi Selce in Vukli sta bili
oplenjeni. Albanci vlada je od-
redila mobilizacijo čet v distrik-
tu Skadra.

MacDonald napovedal volitve v Angliji.

Laboritaki premijer je na shodu
zagovarjal pakt s Rusijo in
sklepe svoje vlade.

London, 29. sept. — Ramsay
MacDonald je na javnem shodu v
Derbyju zadnjo soboto dejal, da
poda ostavko in delavska stranka
pojde v nov volilni boj, če parla-
ment zavrne pogodbi z Rusijo,
kateri je on sklenil in podpisal
pred par meseci v Londonu. Mac-
Donald je ognjevit zagovarjal
pogodbi. Rekel je, da radi tega še
ni boljševik, če je sklenil pakt z
boljševiki. „Jaz sem tudi dosegel
mir s Turčijo, ali sem radi tega
Turek?“ je vprašal.

Nadalje je MacDonald branil
vse sklepe laboritske vlade in po-
zival nasprotnike, naj mu doka-
žejo, če ni sedanja vlada naredila
več dobrega za delavsko ljudstvo
kot katera druga vlada pred njo.

CALIFORNISKI SODNIKI KRŠILI POSTAVO.

Chicago, Ill. — La Folletteov
glavni stan za predsedniško kam-
panjo je objavil besedilo californ-
ske postave, po kateri je državno
najvišje sodišče črtalo La Follet-
tove izbornike z uradne glasov-
nice.

Glavni pravni zastopnik za ne-
odvisno predsedniško volilno li-
sto Donald R. Rieberg je obrnil
posebno pozornost na ta para-
graf državne postave, po kateri je
La Folletteovim silam zamikano
mesto na glasovnici:

„Ta zakon mora biti liberalno
tolmačen, to pa zato, da bi ne bi-
la volja izbornikov pobita s ka-
ko neformalnostjo ali kakim ne-
dostatom glede na določbe te
postave.“

La Folletteovi voditelji so rekli,
da jim nikakor ne gre v glavo,
kako to, da so mogli sodniki naj-
višjega californskega sodnega
dvora odkloniti La Folletteove iz-
bornike, ki jih je predložilo na
tisoče in tisoče californskih vo-
lilcev.

Navedeni odstavek kaže, da so
mislili člani državne legislature
odstraniti vsako oviro, ki bi uteg-
nala hoditi v napotje, kadar bi
hotelo ljudstvo postaviti izborni-
ke svojega kandidata na glasov-
nico.

Sodniki so se poslužili mrtvih
črk te postave, niso pa vpoštevali
duha, ki prežnja tisti zakon. Na-
mesto da bi postavili tolmačili li-
beralno, so se držali do pičice ne-
liberalnih formalnosti.

Kakor meni kongresnik Nelson,
ki je načelnik La Folletteove volil-
ne kampanje, bodo volitve v Cali-
forniji vaseeno glasovali za La Fol-
lettea in njegove izbornike, čeprav
pejdejo na glasovnici pod socia-
listično rubriko.

S konvencije S.S.P.Z. v Clevelandu.

Združitevna pogodba je propadla samo za en glas. 43
delegatov je glasovalo za pogodbo, 23 pa proti, torej
je manjkal samo en glas do dvetretjinske večine.
Konvencija je spoznala Viktorja Skubica, Rusa,
Pokelška in društvo št. 1 krive, da so trošili zvezin
denar v boju proti združenju. Zvišanje assessmenta.
Drugi sklepi konvencije.

(Poroča Peter Bernik.)

Cleveland, O., 29. sept. — Ker je
vprašanje združitve rešeno, preide
zbornica na pravila. Gl. tajnik
priporoča nekatere dodatke k
čarterju in med temi, da je refe-
rendum med konvencijama naj-
višja oblast.

Glede novopristopnih članov je
zbornica določila, da se sprejema-
jo novi člani do starosti 50 let.

Na popoldanski seji je prišlo
na vrsto poročilo preiskovalnega
odseka, ki je imel dognati na pod-
laci zaslišanja in predloženih li-
stin, kdo je povzročitelj, da je
imela organizacija tako ogromne
stroške vsled preprečitve združi-
tve. Odsek predloži naslednje:

Društvo št. 1, Viktor Skubica, Rus
in Pokelšek so krivi.

Posebni odbor za resolucije je
po nalogu zbornice pregledal li-
stine, tikajoče se izdatkov, ki so
bili v zvezi s sodnijsko prepoved-
jo združitve, ki jo je peta redna
konvencija, zborujoča v septem-
bru 1920, odobrila s potrebno
dvetretjinsko večino in na podla-
gi zaslišanja je pronašel sledeče:

1.) Glavni krivec, da so zgoraj
omenjeni stroški tako ogromni, je

Japonski ministri v spopadu radi Kitajske.

Voditelji treh vladnih strank
zahtevajo intervencijo. S kitaj-
skih bojišč ni posebnih vesti.

Šangaj, 29. sept. — Kiangsuške
čete so se morale danes umakniti
šest milj pred ljuto napadajočo
čekijsko armado.

Tokijo, 29. sept. — Iz zaneslj-
vih virov se poroča, da sta zuna-
nji minister Sidehara in vojni
minister Ugaki v konfliktu radi
stališča Japonske napram civilni
vojni na Kitajskem. Ugaki zahte-
va intervencijo v prid Čangto-
linu, voditelju Mandžurije, do-
čim je Sidehara za strogo nevtral-
nost.

Voditelji treh strank, ki podpi-
rajo vlado, so včeraj predložili
vladi resolucijo, v kateri priporo-
čajo intervencijo v kitajski civil-
ni vojni v svrhu, da se ohrani mir
v Mandžuriji, kjer imajo Japonci
velike gospodarske in trgovinske
interese.

Šangaj, 29. sept. — Ofenziva
čekijske armade je še v teku.
Najhujše bojevanje se vrši sever-
nozapadno od Šangaja, kjer je
10.000 mož čekijske armade v
neprestanem ognju že od sobote
zjutraj. Sovražna kiangsuška ar-
mada je zakopana v strelskih
jarkih dve milj proti zapadu.

Peking, 29. sept. — Pekingski
poveljnik je odredil civilno iz-
praznitev Šanbajkvana radi zrač-
nih napadov na mesto. Večja
bitka med mandžorskimi in čih-
skimi četami se pripravlja v bli-
žini prelazov v gorovju Jehol.

MOSKVA SVARI LIGO, NAJ DRŽI ROKE PROČ.

Protestna nota Poljski radi nje-
nega stališča v Ženevi.

Berlin, 29. sept. — „Izvestja“,
sovjetski uradni list, naznanjajo,
da je Čičerin poslal protestno
noto Poljski radi stališča poljske
delegacije na zboru lige narodov
v Ženevi. Poljska delegacija je
podpisala resolucijo, ki zahteva
mir v Georgiji. Čičerin pravi v
noti med drugim:

„To je direktno poseganje v
rusko notranje politično življenje.
Naša redna armada je dovolj moč-
na, da lahko prepreči vsako vme-
šavanje v naše zadeve.“

Konvencija Narodne Hrvatske Zajednice.

(Poroča Mihael Pleše.)

Detroit, Mich., 27. sept. — Kon-
vencija N. H. Z. je bila zaključena
danes popoldne ob petih. Pri-
hodnja konvencija se vrši v sep-
tembru 1928. v Milwaukeeju,
Wis.

Na tej konvenciji so bile izvr-
šene mnoge izpremembe v duhu
časa in potreb današnje dobe; vse
izpremembe so v naprednem de-
lavskem duhu. V odbor so izvo-
ljeni ljudje naprednih misli in
idej. Uvedena je centralizacija, ki
je bila zajednici že davno potreb-
na. Nova lestvica, American Ex-
Table of Mortality, je zagotovila
organizaciji solventnost in dobro
bodočnost.

Novi odbor N. H. Z., ki pre-
vzame službo 1. januarja 1925, je
sledeči:

Tomó Bešenik, predsednik; Ju-
ro Mokrovič, prvi podpredsednik;
Niko Grković, drugi podpredsed-
nik; Vinko Šolj, tajnik; Vinko
Vuk, blagajnik.

Nadzorni odbor: Juraj Ubojčić,
predsednik, Anton Paur, tajnik
in odborniki: S. Bernardić, A.
Blažeković, P. Muselin, T. Krsto-
vić in V. Piškulić.

Glavna poročila: Juraj Lisan
(Rožyn, Wash.), predsednik, J.
Gazdarić (Chicago, Ill.), tajnik;
odborniki: Josip Čičić (Detroit),
Mato Šušanj (Taroma), Jerolim
Raspor (Cleveland), Petar Pihler
(Clairton, Pa.) in Nikola Kojčić
(San Pedro, Cal.)

IZID VČERAŠNJEGA POIZ- KUNNEGA GLASOVANJA.

Chicago, Ill. — Izid včerašnjega
poizkusnega glasovanja, ki ga
vodi Hearstovo časopisje po celi
deželi, je bil takšen:

glasov	
La Follette	90,986
Coolidge	94,388
Davis	44,528

MORILEC TOMARIČEVE DE- KLICE OTOŽEN.

Crown Point, Ind. — Peter Ver-
golini, morilec devetletne Ane
Tomarič iz Garyja, Ind., je bil v
soboto obtožen umora po vele-
poroti. Obravnava se bo kmalu
vršila.

PROSVETA
GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
GLASILNICA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cena glasilov po dogovoru. Naložila se ne vračajo.
Naložila: Zedinjena država (New York) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta, \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.60 na tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.
Nadloga na vsak list s kromom: "PROSVETA"
3657-58 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS" AND "UNITED PRESS ASSOCIATION"
Datum v objavi: 30. sept. 1924. Podloga glasilov in naložila se ne vračajo. Podloga glasilov in naložila se ne vračajo. Podloga glasilov in naložila se ne vračajo.

NEKRVAVA REVOLUCIJA V ANGLIJI MARŠIRA NEPRETRGOMA.

Ko je v Angliji delavska stranka prevzela vladu, je bilo mnenje delavstva po svetu razdeljeno. En del delavstva je trdil, da bi delavska stranka ne smela prevzeti vlade, dokler nima absolutne večine, drugi del je zagovarjal stališče, da delavska stranka najbolje pozna razmere v Angliji in zato bo tisto prav, kar bo izvršila.

Delavska stranka se je odločila, da prevzame vladu, dastavno je bila v manjšini napram vsem meščanskim strankam. Zakaj? Razmere v Angliji so se razvile tako, da bi delavska stranka izgubila zaupanje ljudskih mas, ako bi v kritičnem trenutku odklonila vladu, ko so meščanske stranke napovedale svoj politični bankrot. Ljudstvo bi v slučaju odpovedi smatralo voditelje delavske stranke za nezmožne ljudi, za velike gobeždače, ki samo ljudstvu veliko pripovedujejo, kaj bi morale meščanske stranke storiti za delovno ljudstvo, ki se pa strahopetno umaknejo, ko je treba njim pokazati, kaj znajo.

Delavska stranka je prevzela vladu. Večine ni imela! Ampak kljub temu je šla krepko na delo, da izvede program, ki ga je predložila volilem in katerega so volilci odobrili s tem, da so izvolili tako veliko število delavskih poslancev v parlament, da je bila koalicija meščanskih strank razbita in se ni upala nobena meščanskih strank organizirati vlade.

Ze je to bil velik uspeh delavske stranke, obenem pa velik trijumf za delovno ljudstvo.

Meščanski listi križem sveta so se nekaj časa norčevali iz delovnega ljudstva. Ampak norčevanje jih je kmalu minilo, ko so opazili, da se je delavska vladu poprijela dela z vso resnostjo, da izvede program delavske stranke.

Delavska vladu je takoj ob nastopu naletela na sto in sto konvencionalnih ovir, ki imajo izvor v starih tradicijah in begah. Lotila se je tudi tega dela in bila je podobna mitološkemu Herakleju, ki kida Agijev hlev.

Večkrat so prišli v javnost glasovi, da delavska vladu pade. To pomeni, da se združijo vse meščanske stranke in složno glasujejo proti vladnemu predlogu. Nihče ni bolj z veseljem čakal na ta dogodek kot delavska stranka, kajti svesta si je bila, ako bo parlament razpuščen in se razpišejo nove volitve, da se delavska stranka vrne s tako velikim številom poslancev v parlament, da bo imela absolutno večino. Tudi meščanske stranke so to dobro vedele in razumele, zato so odlašale s tako akcijo, ki jim prinese prav zanesljivo poraz na volišču. Kakajmo, da se na delu delavske vlade pokažejo umazane pege, je bilo geslo meščanskih strank. In na te umazane pege na delu delavske vlade čakajo še zdaj meščanske stranke.

Ampak delavska stranka je šla s svojim delom naprej, ne oziraje se na desno in levo, kaj porečejo meščanske stranke.

Delavska stranka je seveda tudi zdaj na delu in že izdehuje program za bodoče volitve, ki bo predložen konferenci delavske stranke dne 7. oktobra.

Ena prvih zahtev je nacionalizacija rudnikov. Druga resolucija zahteva, da vladu prevzame dobavo električne sile in da izdela narodni načrt za upravo. Tretja resolucija zahteva, da vladu kupuje, transportira, prodaja, to je razdeljuje najbolj važne življenske potrebščine. Neka druga resolucija zahteva, da vladu popolnoma vzdrži brezposelne in da se uvede zemljišni davek po vrednosti zemljišča.

Ako bodo te resolucije sprejete, tedaj postanejo oficijelni program delavske vlade.

Izvedba teh zahtev pa pomeni veliko revolucijo v gospodarstvu v Angliji, v kateri kapitalizem ravno tako neomejeno gospodari kot v drugih deželah. In ta revolucija se bo izvršila brez prelivanja krvi, ki bo pojačala gospodarsko in politično moč delovnega ljudstva na Angliškem.

Razvoj v višje forme gospodarstva je nauk za delovno ljudstvo v deželah, v katerih je razvita politična demokracija, da je za preosnovo gospodarstva prelivanje krvi nepotrebno. Volilni listek je tisti ključ, ki odpira delovnemu ljudstvu vrata, ki vodijo na pot k zmagi. Ampak delovno ljudstvo se mora organizirati politično, razširiti svoje znanje v gospodarstvu, naučiti se mora spoznavati zvijače meščanskih profesionalnih političarjev, s katerimi se drže v sedlu, da zna pravilno rabiti volilni listek.

Angleško delovno ljudstvo kaže pot ameriškemu delovnemu ljudstvu in če bo ameriško delovno ljudstvo posnemalo angleško, bo tudi kmalu na poti k zmagi.

JAVNA GOVORNICA

Glasovi članov S. N. P. J. in citateljev Prosveta.

San Francisco, Cal. — Bila je zanimiva dan in sicer prošnja dvestoletnega obstanka našega kluba. Zato je skrajni čas, da se kdo oglasi z našega hriba.

Kakšno bo to praznovanje? Prvi, vzporedno bo ena najbolj smešnih iger, ki je bila kdaj vzporedjena v San Francisco. Drugi, poligri bo ples.

Burka je poznana pod imenom "Trige tički" in ne ptički, kot mislijo nekateri, ker nobeden tičkov nima perot. Iz tega razloga se ne morejo imenovati ptički, ampak tički, ki so dosti "kufni", da znajo opehariti kramarje in se norčevati iz sodnika.

Pa čemu bi opisoval igr. Rečem le toliko, da je ena izmed najboljših burk, kar ste jih videli v našem mestu. Ako bi jo hotel oglašati v angleščini, bi jo moral imenovati "Hit of the Season". To je res burka, ki prekosi vse lanske.

Rojaki, udeležite se našega praznovanja v polnem številu. Priidite pravočasno, kajti čimprej pridete, toliko boljše sedeže dobite. Igra prične točno ob osmih zvečer. Ako pridete ob poldevetih, boste videli samo pol igr. Ako ni še preje nobena igra pričela ob naznanjenem in določenem času, se bo ta. Torej pridite pravočasno, da ne boste kajenja govorili, da ste videli samo polovico ali pa rekli: "Priredite jo še enkrat, kajti jaz nisem videl ničesar." Igra bo v nedeljo in se ima vsak čas prirediti. Bodi torej pripravljeni. Onim, ki bodo na vratih, pa dajte dosti pesla.

Dne tri in dvajsetega novembra bo zopet vzporedjena druga igra v korist društva "Tabor Slovanov" S. N. P. J. Torej rojaki, naprej nam dolgujete, da nam greste na roko ta večer.

Rad bi molčal o politiki, pa ne morem. Vsi veste, da smo delavci na pohodu in pripravljeni za boj proti sovragu, ki nas tepta že dolgo vrsto let.

Dne šestega novembra je naš odločilni dan; obenem dan naše neodvisnosti, ki smo se nas delavci ce še večji pomen kot 4. julij, ker tega praznujemo vsi: revni in bogati. Četrtega novembra, ako ste pametni in volite La Folletta, bomo pa praznovali delavci. Tu še je precej časa za one, ki jim roji po glavi Foster, da se spreobrnejo in glasujejo za La Folletta in tako praznujejo ujedinjenje vsega ameriškega delovnega ljudstva. Kajti če boste oddali glas za Fosterja, je ravno tako, kakor da volite Coolidge, ker glas bo vržen prop. Torej bodite pametni, volite La Folletta in delovno ljudstvo bo praznovalo svojo zmago.

Dosti se je že govorilo na sjeih in izven sej, v sed Narodnega doma v San Francisco, ali bolje povedano v Jugoslovanskem narodnem domu. Kot odbornik pripravljalnega odbora moram povedati to:

V tem odboru smo samo trije: Jaz, Srb Balich in Hrvat Knege. Premalo je zanimanja za to stvar. Pomislite, ako nas hočejo Srbi in Hrvati zapreti, nas lahko zaprejo, kakor da zgrade sid okoli nas. In če se to zgodi, kaj bi mi potem zašli? Hiral bi in mogoče bi nas sadnje še izumari. O tem je dani velik dokaz pri članstvu v družtvih in pri prireditvah in na zabavah. Samo pogledajte okoli sebe in videli boste dosti Srbov in Hrvatov okoli sebe in dosti na naših zabavah.

Združimo se, saj smo vsi Jugoslovani. Zberimo se skupaj, in sgradimo temelje v naš ponos in v zavid drugim. Tako bomo poznani kot Jugoslovani in ne kot "prokleti Avstrijci".

Pridite polnoštevilno v Eagles Hall, 275 Golden Gate Ave. v sredo dne dvajsetega oktobra, ob polosmih zvečer. Videli boste igr, ališall petje. Zapel bo klub in gospodični Fabjan. Pozneje pa bo ples do polnoči. Za obilen obisk se vam je v naprej zahvaljujem. — A. Lekšan predsednik kluba.

Kenosha, Wis. — Volitve so pred duri, pa je še veliko narezev kot pri Ameriškem narodnem legiji, katerih program je Kuj. In kaj zastopa Kuj? Ohranjanje sedanega gospodarskega sistema. To pomeni, da je tudi za povečanje armade, za topove, sploh za vojne priprave.

V zadnji vojni sem slišal ljudi govoriti in kričati mnogo o slobodi, ampak v resnici gre hvala staremu Bobu, wisconsinskemu

senatorju in malemu številu svedoboljubnih ljudi, da se je ohranila narodna svoboda govora in tiska.

La Follettovo delo v korist ameriškega farmerja in delavca je splošno znano. Temu je pripisati, da ima država Wisconsin izmed vseh držav v Uniji najboljšo postavu, kajti delodajalci jih niso iz prijaznosti do delavcev podpirali.

List "Kenosha Evening Post" pravi, da La Follette ni takih bzdast, da bi se spustil v borbo, ako vidi, da ne pride iz nje zmagovalec. Mogoče se ta list zaveda tega dejstva in zato ga tudi več tako brezobzirno ne napada.

Primerjajmo delo La Folletta in Dawesa. Prvi dela vedno za delovno ljudstvo, drugi je pa izdejal načrt, da se uklene v suženjske verige najbolj industrijski narod v Evropi. Ako se to zgodi, bodo razbite delavske organizacije ne le v Nemčiji, ampak tudi druge v Evropi. Ako pa delavska organizacija v Nemčiji, bo to imelo slabe posledice za vse delavce. Nemški delavci bodo morali delati skoraj zastoj, izdelovali bodo produkte veliko ceneje in posledica tega bo, da bodo kapitalisti s sestradanjem delavcev v drugih deželah ustvarili take razmere, da se delavci ne bodo mogli postaviti krepko v bran proti razbijanju delavskih organizacij.

Nemški delavci so dobro organizirani. Ako se posreči naklep mednarodnega kapitalizma, bodo njih organizacije najprvo uničene, za njimi pa pridejo na vrsto organizacije delavcev drugih narodov.

Delavci, premislite, ko pojdetes letos na volišče. Ne dajte se zapeljati od politikarjev starih strank. Ne pozabite, da ima vedanja kapitalistična družba usmiljenje do opie, mešč in divjih zverin, nima pa usmiljenja do delavskih sirot. — Prisadeti.

Gompers bi pristrgel sodišču peroti.

Washington, D. C. — Predlog za omejitev oblasti zveznega najvišjega sodišča je zagovarjal predsednik Ameriške delavske federacije Samuel Gompers.

Obsojal je sedanjo pravico do končnega vetiranja, pravico, ki se pravnično ne strinja z demokracijo in ki je docela nezmožna tistim, kateri imajo vero v svojo samovlado.

"Ljudje ne zahtevajo, da bi naj bila sodišču odvzeta vsa oblast razsojati o ustavnosti legialacije, ali odvzeta bi mu naj bila ona do končnega vetiranja. Ljudstvo bi naj bilo v stanu preglasovati sklep najvišjega sodišča ter postaviti v postavu svojo voljo kljub upiranju od strani najvišjega sodišča," je rekel Gompers.

Ta zahteva je v izjavi Ameriške delavske federacije in v platformi senatorja La Folletta. Ali to vprašanje je zaneseno v to kampanjo, ker se je zdelo glasnikom velike politične stranke zagovarjati samoplačno in tiransko oblast. Za glasnika tiste stranke je imenoval Gompers predsednika Coolidgea in generala Dawesa.

"Ljudstvo zahteva, da naj ima kongres pravico uveljaviti vsako postavu, o kateri zatrjuje najvišje sodišče, da je po ustavi neveljavna," je nadalje rekel Samuel Gompers.

"Treba je imeti to pred očmi, da ne pridejo zadeve v enim dnevu pred najvišje sodišče, in da bi se moral zgoditi čudež, če bi mogel isti kongres drugič glasovati o predlogi, ki bi jo zavrgel naš najvišji sodni dvor."

"Ameriška delavska federacija meni, da se ljudstvo Združenih držav upira izrabljanju oblasti najvišjega sodišča in ne mara, da bi sodniki, nastavljeni do svoje smrti, vetirali legialacije, ki jo sprejmo izvoljeni zastopniki."

Cepelin Zil-3 pojde na pot 5. okt. Friedrichshaven, Nemčija, 29. sept. — Ameriški cepelin Zil-3, ki je bil zgrajen v Nemčiji, odplave proti Združenim državam 5. oktobra. Priprave za prekooceansko zračno plovbo so že v teku.

Polet Argentincev okoli sveta. Sangaj, 29. sept. — Argentinski letalec Zanni je došel včeraj v Fučov na Kitajskem.

Revolta v Braziliji znova odprta. Buenos Aires, 29. sept. — Brazilski vstasi so premagali vladne čete v državi Parani in proklamirali neodvisnost Parane, kateri so dani nove ime Brazilidija. Ta provinca šteje pol milijona prebivalcev.

LA FOLLETTU PRIZNAVAJO 100 IZBOR GLASOV.

(Nadaljevanje s prve strani.)

na to, da bodo zmagali v vseh new-englandskih državah razen Rhode Islanda, nadalje v New Yorku, Pennsylvaniji, New Jerseyju, o-hajski državi, Indiani, Illinoisu in Michiganu. Te države bi dale republikanskemu kandidatu v celoti 219 glasov. Če bi Coolidge zmagal v vseh teh državah, bi mu še vseeno nedostajalo 47 glasov, ki bi jih moral dobiti predvsem v državah zapadno reke Mississippi.

Davis mora s gotovostjo računati edino na glasove v juga in iz obmejnih držav. Te mu bodo s jugom vred dale 186 izbornih glasov, kar pomeni, da mu bo osemdeset glasov nedostajalo za volišču. New York, New Jersey in Ohio, te države bi mu mogle pomagati do večine, ali na vsak način ne more zmagati brez new-yorkskih izbornih glasov. In ravno newyorkski država je Davisovo zadnje upanje. Z njo je upanje, brez nje ga ni.

SOULJALISTIČNI SHOD ZA PROGRESIVNO LENTO.

(Nadaljevanje s prve strani.)

razgaliti republikanske madeže. Ali uvidel pa je, da je več demokratov omadeževanih z oljem kakor pa republikancev. Toda nazaj ni mogel več.

"Coolidge in Davis, zlatoprašna dvojčka, dvojčka zloglasnega Wall Streetsa. Niti najmanjše razlike ni med njima. Davis je bil osebni odvetnik za J. P. Morgana, olnjo družbo Standard, telefonsko kompanijo, kavin trust in ravnatelj v newyorkski narodni banki.

"Coolidge je hodil v šolo s so-družnikom J. P. Morgana. In česar se je naučil v tej šoli, zna. Vetriral je predlogo za vojaški bonus in zvišanje poštnih mezd. Jaz sem glasoval za obe. Ščutil je Daughertyja in ostalo sjojati.

"Kdor posluša Dawesa govori ti pol ure, bi glasoval za katerokoli volilno listo, le za tisto ne, na kateri je on. Izbral je minutni-ke, da je bil izvoljen sodnik Hol-dom, ki ni bil nič huj, ko je imel Dawesa pred sabo radi Lorimerje-ve zadeve. Ta je bila po mojem mnenju v resnici kriminalna. Sod-nik je oprostil Dawesa."

Hillquit je rekel, da je La Follettova kandidatura prinesla pravo kugo progresivizma, in vsaka stranka hoče veljati za progresivno.

"La Folletta pravijo, da je radikalni progresivec," je rekel go-vornik iz New Yorka. "Davis je konservativen 'progresivec', Cool-idge reakcionaren 'progresivec', Dawes čist 'progresivec' in Bryan — no, on je brat progresivnega brata protirevolucionarnega 'progresivca'."

"Vseh se je kar nenadoma po-lastila velika ljubezen do delav-skih mas. Davis je na odhodu po napornem delu za premogovniške lastnike v Zapadni Virginiji in proti premogarjem. On je strašno vnet za dobre unije, pravi.

"Ali se še spominjate, kako je definiral G. Dooley dobro unijo v luči dobrega kapitalista? To mo-ra biti unija, ki nima nobenih stavk; unija, ki nima nobenih skladow; unija, ki ima prekleto malo članov. Davis je vnet za takane unije."

3000 AVTOMOBILISTOV ARETIRANIH.

Chicago, Ill. — Policijski naval na avtomobiliste, ki prehitro vo-zijo, se nadaljuje drugi teden. Osemsto oseb je bilo prijetih v nedeljo, ko so avtomobili zopet usmrtili pet ljudi, največ otrok. Vseh skupaj je bilo aretiranih do danes preko 3000 oseb.

Legar v Leningradu.

Moskva, 29. sept. — Legar je izbruhnil med prizadetimi prebi-valci Leningrada, ko je odtekel voda, ki je pred enim tednom pe-plavila velik del mesta. Okrog sto stihajev boleznih je bilo pri-javljenih.

Moskovski svet je dal 450,000 za prvo silo in sovjetska vladu je poslala pomožno komitajo, ki bo vodila pomožno akcijo. Poveden je naredila veliko škodo v muze-jih. Dragocene slike in druge shirke redkih umetnin so pokvar-jene.

Brez znanja angleškega jezika se pridek nikamor. Spopelni si so znanje, ako ga je imela. Narodni "Slovensko-angleško slovar", katere je izdala in ima na prodaj Književna matice S. N. P. J.

Šesta redna konvencija S.S.P.Z.

(Nadaljevanje s prve strani.)

gova dolžnost, da bi opozoril na ne pravila. Ni pa tega stek ampak je še sam vodil vso akcijo in s tem kršil pravila.

3.) Tretji krivec je brat glat-tajnik William Rus, ker po za-niku seje gl. odbora je on ve-kake korake namerava podv-društvo št. 1 in akoravno je ne-omehli na seji gl. odbora, ni-dovolj jasno povedal gl. odb-da bi se vedel ravhati v tem-čaju.

4.) Nadaljni krivec je tudi gl. podpredsednik John Pokel-ker je bil takrat član društva 1 in on je vedel, kaj nameru-društvo storiti in njegova do-nost bi bila kot član gl. odb-da bi sporečil vsem gl. odb-om in obenem svari! dru-pred nameravanimi koraki, da-s tem kršili pravila, ker vs-društvo ali posadni član ima-vico obrniti se na sodišče le-te-ako se je prej poslužil vseh o-pravilnih poti, katere so predp-na v pravilih.

Ostali člani gl. odbora so po-šem najboljšem prepričanju krivili; oni stroški, katere je v-na gl. odbora takrat povroč-šo bili neizogibljivi, ker je bil-bor primoran poiskati odvetni-da preliče celo zadevo v koliko-sklep pete redne konvencije-ljaven v smislu zakona države-linois. Nadalje večina gl. odb-ni bila na jasnem, kaj nameru-društvo št. 1, dokler ni poja-odvetnik, kakor tudi, da pribi-ni zapisnik zadnje konvencije-S. P. Z. nikjer ne izkazuje, da-bila združitvena pogodba spre-ta v smislu zakona države-linois.

Po prebitanju se vname bu-debata, ker v tem poročilu pri-deti izjavljajo, da se ne čuti-krivi. Gl. tajnik izjavi, da-predložil pismeno izjavo odri-ugovor. Gl. podpredsednik izje-da protestira. Glavni poroč-Frank Mahnič opozarja v svoji-gosvoru na člen 36, točka 7 p-vil in pravi, da so pravila me-dajna za vse člane in ne samo-gotove osebe; nadalje pravi, je jasno dokazano, da so kr-i pravila. Ker se slišajo opazk-a, preiskovalni odbor ni bil p-vilno izvoljen, gl. tajnik Rus ko-statira, da je bil. Delegat Skul-pravi, da kakor on razume to-p-ročilo, društvo nima nobene pe-vice, in pravi, da je on zastop-društvo in kot pooblaščenec dr-štva je delal. Gl. predsednik Fr-Somrak opozarja na pravila, ki-se glaši, da ima vsako društ-pravico potom splošnega glasov-nja spreminiti katerokoli toč-v pravilih in ovreči tudi va-sklep konvencije. Društvo šte-še ni poslušilo tega, imelo je d-volj časa od septembra do ma-ca, toda vzei so takoj odvetnik-Izjavlja nadalje, ako bi ti član-gl. odbora naredili to, kar je dr-štvo št. 1, da bi jih društvo št-1 gotovo izključilo iz zveze s-podlagi pravil. To je tudi vpr-al Skubica, ki je po molčal in-dal odgovora. Debatu se še ve-darvija in tekem te pojasi d-podpredsednik Pokelšek na ty-kanje, zakaj je dobil od vate, je bila po sodniškem odloku i-plačana društvu št. 1, \$24 e-\$40, da je to povračilo stroškov-katere je imel, ko je šel v Sprin-field. Na to pojasnilo pravi Fran-Somrak, da stvar postaja vedn-bolj zanimiva in jasna; zakaj-i-vendar brat Pokelšek šel v Sprin-field v tej zadevi, ker ako bi v-zadevi ne šel, bi tudi ne dobil p-vrnenjih stroškov. Končno je de-bata vendar zaključena in zbe-nica sprejme na znanje poročil-odseka; proti so glasovali 4.

Nadaljnje se s pravili. Ker zbornica še na depoldanski se-ovojila sklep, da se odbor o-pravila razpusti, razpravlja o-l-zbornica o pravilih, kar je pa s-za-mudno delo. Sicer je sprejel za podlago ona provizorična p-ravila, ki so bila namenjena za za-dnjo konvencijo, kar olajša ra-zjo konvencijo. Med drugim je o-vo-ila sklep, da se vziha assessment s-dvadelarski bolniški sklad, in s-er na \$1.80, ustanovi novi ra-ber na \$2, ko se prijavi 500 čl-ov in assessment v ta sklad ma-je \$2.50; nadalje, da se vsako leto-prenem en mesečni assessment r-azsodni bolniški sklad. Ustanov-se "dobrodelni sklad", v kate-ri ga plača vsak član 1 cent mesečni in v posredniški sklad 9 centov mesečno.

Dramatična predstava v polski delegatom.

Cleveland, O. 27. sept. — Slo-venko dramatično društvo

GROZBJE! GROZBJE!

Imam kakih šest ton grozjdja prodat. Ako kateri iz med tujščinjnih rojakov namerava kaj kupiti, ali ga pride lahko ogled. Cena po dogovoru. Ako ga kateri tukaj v bližini, mu ga peljem jaz na njegov dom. Poletniar ga jaz ne bom pošil. Oglasite se ochno ali pismeno. **FRANK ZARNICK**, 39, MIDWAY P.A. (Wash. C. (AD

DA SKUHAS DOBRO VO. PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v saloti slad, hmelj, slad in vse druge potrebština. Posku in se prepričajte, da je doma pri kuhinji vedno le najboljši in najnižji.

Grocerijam, sladstifarijem in v daljine telezivno dame primorani pust pri vaših naročil. Prite informacije na:

FRANK OGLAR
6401 Superior Avenue, Cleveland

